

Het internationale huwelijksvermogensrecht

De ervaring leert dat aanstaande echtgenoten zich in het algemeen niet afvragen welk recht van toepassing zal zijn op hun huwelijksvermogen. Daar is ook geen reden toe als het gaat om twee Nederlanders die in Nederland wonen en uitsluitend Nederlands vermogen hebben. Het verbaast niet dat dan Nederlands recht van toepassing is. De vraag naar het toepasselijke recht wordt pas actueel wanneer de echtgenoten verschillende nationaliteiten hebben, in het buitenland gaan wonen of vermogen in het buitenland hebben.

In onze internationale adviespraktijk doen zich wekelijks de meest uiteenlopende vragen voor. In dit artikel belichten wij het internationaal huwelijksvermogensrecht. Logischerwijs beginnen deze vragen bij het huwelijk zelf. Is een in het buitenland gesloten huwelijk geldig in Nederland? Vaak blijkt dat de echtgenoten er van uitgaan dat dit niet het geval is. Het bekende voorbeeld is hier natuurlijk het Las Vegas huwelijk. Ook het huwelijk van de Nederlandse kapitein die met zijn Thaise scheepskok in Thailand een huwelijk sluit overeenkomstig de lokale gebruiken behoort tot deze categorie. Hetzelfde geldt voor de Nederlander die op Cuba een lokale schone huwt. Geldig of niet? Deze vraag is met name van belang wanneer er geen huwelijksvoorwaarden zijn gemaakt. Dan zou er immers een gemeenschap van goederen kunnen ontstaan. Maar wie denkt daar nu aan bij zo'n droom huwelijk in Las Vegas, Cuba of Thailand? Het antwoord luidt dat een in het buitenland rechtsgeldig gesloten huwelijk in Nederland wordt erkend. Slechts onder zeer bijzondere omstandigheden kan erkenning achterwege blijven.

Gevolgen voor het huwelijksvermogensrecht

Is vastgesteld dat het huwelijk geldig is dan rijst de vraag welk recht van toepassing is op het huwelijksvermogensregime van de echtgenoten. Dit recht wordt vastgesteld aan de hand van zogenaamde verwijzingsregels; regels die deze kwestie verwijzen naar een bepaald recht. Bij die verwijzing spelen de nationaliteit, de gewone verblijfplaats, de ligging van het vermogen en een mogelijk uitgebrachte rechtskeuze (in huwelijksvoorwaarden) een rol. Verder is het zo dat er afhankelijk van de datum van huwelijksluiting verschillende verwijzingsregels gelden. Op een huwelijk gesloten op of na 1 september 1992 zijn de regels van het Haags

Huwelijksvermogensverdrag 1978 van toepassing.

Rechtskeuze en/of huwelijksvoorwaarden

Wanneer de aanstaande echtgenoten huwelijksvoorwaarden wensen te maken dan kunnen zij volgens dit verdrag kiezen voor het recht van de nationaliteit van een van hen, het recht van de (toekomstige) gewone verblijfplaats van een van hen, of ten aanzien van onroerend goed voor de wet van de ligging. Deze rechtskeuze kan men opnemen in een akte met huwelijksvoorwaarden. Ook is het mogelijk een akte te maken met alleen deze rechtskeuze. In beide gevallen geldt het wettelijke stelsel huwelijksvermogensrecht van het gekozen rechtsstelsel.

Zijn er geen huwelijksvoorwaarden gemaakt en ontbreekt een rechtskeuze, dan geldt het volgende:

a) Hebben de echtgenoten geen gemeenschappelijke nationaliteit, maar wel een eerste gemeenschappelijke gewone verblijfplaats dan is de wet van dat land van toepassing.

Huwt een Nederlander met een Française en gaan zij na de huwelijksluiting in Nederland wonen, dan is Nederlands recht van toepassing en dus, bij gebreke van huwelijksvoorwaarden, de Nederlandse algehele gemeenschap van goederen. De echtgenoten kunnen dit zogenaamde eerste huwelijksdomicilie nog tot zes maanden na huwelijksluiting vestigen. Woont het echtpaar bijvoorbeeld eerst vier maanden in Nederland maar verhuist men vervolgens naar Frankrijk om daar permanent te gaan wonen dan geldt als eerste

huwelijksdomicilie Frankrijk. Het is van belang om in zo'n geval de feiten en de intentie van de echtgenoten precies vast te stellen.

In het hiervoor genoemde geval van de Nederlander die huwt met een Cubaanse loopt men aan tegen het feit dat de vrouw in het algemeen niet langer dan drie maanden in Nederland mag verblijven en vervolgens ten minste zes maanden buiten Nederland moet vertoeven. Blijft de man gewoon in Nederland wonen (in het algemeen zal hij daar werken) dan is het de vraag of een eerste huwelijksdomicilie wordt gevestigd. Is dat niet het geval dan zal men de hierna onder c) genoemde regel moeten toepassen.

b) Hebben de echtgenoten geen eerste gemeenschappelijke gewone verblijfplaats maar wel een gemeenschappelijke nationaliteit, dan is de wet van die nationaliteit van toepassing.

Deze regel spreekt voor zich. Ook hier geldt dat het door huwelijk verkrijgen van de nationaliteit van de andere echtgenoot binnen zes maanden na huwelijksluiting moet plaatsvinden om 'gemeenschappelijk' te zijn.

c) Hebben de echtgenoten geen gemeenschappelijke nationaliteit en evenmin een eerste gemeenschappelijke gewone verblijfplaats, dan is het recht van het land waarmee hun huwelijksvermogensregime, alle omstandigheden in aanmerking genomen, het nauwst is verbonden van toepassing.

Bij het vaststellen van het toepasselijke recht neemt men de omstandigheden gedurende het gehele huwelijk in aanmerking. Hier geldt dus geen beperking tot zes maanden na het huwelijk. Woont van een Duits-Amerikaans echtpaar de man na huwelijksluiting eerst zeven maanden in Duitsland en de vrouw in dezelfde periode in Florida, en vestigt dit echtpaar zich vervolgens in Nederland waar men twaalf jaar blijft wonen, dan is Nederlands recht van toepassing.

d) Hebben de echtgenoten zowel een gemeenschappelijke nationaliteit als een gemeenschappelijk eerste gewone verblijfplaats dat zich in een ander land bevindt dan het land van de gezamenlijke nationaliteit, dan dient men een ingewikkelde regeling toe te passen die wij hier proberen uit te leggen aan de hand van een aantal voorbeelden.

Is deze variant op u van toepassing, dan is het raadzaam uw specifieke situatie door ons te laten beoordelen.

Er zal moeten worden vastgesteld of het betreffende vaderland (dan wel het woonland) het huwelijksvermogensrecht primair onderwerpt aan de nationaliteit van echtgenoten (een zogenaamd nationaliteitsland) of het primair onderwerpt aan het eerste huwelijksdomicilie (een zogenaamd woonplaatsland). Men kan drie groepen onderscheiden:

1. Nederlanders (Nederland is een nationaliteitsland en verdragsstaat).
2. Onderdanen van een nationaliteitsland/niet verdragsstaat.
3. Onderdanen van een woonplaatsland/verdrags- of niet-verdragsstaat.

In deze bijdrage concentreren wij ons alleen op het geval van een Nederlands echtpaar dat in het buitenland woont.

Indien een Nederlands echtpaar het eerste gemeenschappelijke gewone verblijf vestigt in een nationaliteitsland dan geldt het Nederlandse huwelijksvermogensrecht. Vestigt een Nederlands echtpaar zich na huwelijksluiting bijvoorbeeld in Italië (nationaliteitsland) dan is dus Nederlands recht van toepassing. Vestigt dit echtpaar het eerste gemeenschappelijke gewone verblijf in een woonplaatsland dan geldt het Nederlandse recht indien zij daar ten tijde van huwelijksluiting ieder minder dan vijf jaar woonden. Woonden zij daar echter op dat moment ieder langer dan vijf jaar dan is het recht van dat land van toepassing!

Zekerheid?

Het maken van een rechtskeuze en/of huwelijksvoorwaarden biedt de zekerheid dat het eenmaal toepasselijke recht niet meer wijzigt tijdens het huwelijk. In dat geval is wijziging van het recht alleen mogelijk wanneer echtgenoten dit uitdrukkelijk bepalen door middel van nieuwe voorwaarden of een nieuwe rechtskeuze. Het is oppassen geblazen wanneer er geen huwelijksvoorwaarden zijn gemaakt en geen rechtskeuze is uitgebracht. Dan kan het toepasselijke huwelijksvermogensrecht automatisch wijzigen! Twee situaties verdienen in het bijzonder aandacht.

a) Verhuizen de echtgenoten naar een ander land, dan wordt het recht van de nieuwe gemeenschappelijke gewone verblijfplaats automatisch van toepassing wanneer de echtgenoten de nationaliteit van dat land bezitten of deze nationaliteit later verkrijgen.

Het Nederlandse echtpaar dat verhuist naar België en zich daar via de versnelde procedure tot Belg laat naturaliseren ziet zich vanaf het moment van naturalisatie dus geconfronteerd met het Belgische wettelijke stelsel van huwelijksgoederenrecht.

b) Verhuizen de echtgenoten naar een ander land dan wordt het recht van de nieuwe gemeenschappelijke gewone verblijfplaats automatisch van toepassing na een verblijf aldaar van tien jaar.

Vestigt een gepensioneerd Nederlands echtpaar zich in een zonniger land, zoals Italië, Frankrijk of Spanje, dan zal na een verblijf van tien jaar het recht van dat land van toepassing worden. Waar bij de onder a) genoemde verandering nog een handelen van de echtgenoten in het kader van naturalisatie nodig is vindt deze wijziging ongemerkt en automatisch plaats door het enkele verloop van tien jaar.

Conclusie

Het bepalen van het toepasselijke huwelijksvermogensrecht in internationale situaties is een lastige zaak. Wanneer men echter bedacht is op deze problematiek biedt het ook kansen. Het is aan te raden om hierover advies in te winnen bij een terzake deskundige adviseur. Met name wanneer men vermogen in het buitenland verwerft of voornemens is naar het buitenland te verhuizen. Ongewenste resultaten kunnen veelal worden gerepareerd via rechtskeuzes en bijzondere huwelijksvoorwaarden.

Prof. mr. Mathijs ten Wolde

Heering Associates

4 maart 2010